

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ХАРКІВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ЕКОНОМІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ СЕМЕНА КУЗНЕЦЯ

ОРГАНІЗАЦІЙНА ПОВЕДІНКА

(назва навчальної дисципліни)

МЕТОДИЧНІ РЕКОМЕНДАЦІЇ
до лабораторних занять
з навчальної дисципліни
підготовки докторів філософії

зі спеціальності **073 Менеджмент**

(шифр і назва спеціальності)

2019 рік

РОЗРОБЛЕНО ТА ВНЕСЕНО:
кафедрою менеджменту та бізнесу, протокол № 1 від 29.08.2019 р.

1. ЗАГАЛЬНІ ВІДОМОСТІ

Метою проведення лабораторних занять з навчальної дисципліни «Організаційна поведінка» є здобуття практичних навичок щодо використання прикладних програм для вирішення завдань та проведення аналізу психологічних та професійних особливостей поведінки людини в організаціях.

У ході лабораторних занять здобувач набуває професійних компетентностей та практичних навичок роботи з відповідними програмними продуктами.

Відповідно до програми навчальної дисципліни «Організаційна поведінка» на лабораторні заняття відводиться 10 год. навчального часу.

Лабораторні заняття з навчальної дисципліни «Організаційна поведінка» проводяться у спеціально оснащених обчислювальних центрах Харківського національного економічного університету імені Семена Кузнеця за допомогою пакету програм Microsoft Office, а також пошукових систем у мережі Internet.

За результатами виконання завдання на лабораторному занятті здобувачі формують теку з електронними результатами виконання та захищають їх перед викладачем.

2. ЗАВДАННЯ ДЛЯ ЛАБОРАТОРНИХ ЗАНЯТЬ

Завдання для лабораторних занять, які передбачені навчальним планом і програмою навчальної дисципліни для засвоєння теоретичних знань і практичних навичок, наведені в табл.

Таблиця

Перелік тем та завдань для лабораторних занять

№ з/п	Назва теми	Компетентності, які забезпечуються	Програмні питання і завдання для лабораторних занять	Кількість годин	Форма контролю	Необхідне ПЗ*	Література
Змістовий модуль І. Сучасні парадигми в галузі організаційної поведінки							
1.	Тема 1. Концептуальні основи організаційної поведінки	вміння визначати особливості організаційної поведінки як міждисциплінарної науки	Науковий та практичний підходи до визначення організаційної поведінки	2	Розрахунки з висновками	Microsoft Office2010 Standard (ліцензія)	Основна: [3]. Додаткова: [7,10,24] Ошибка! Источник ссылки не найден.]
2.	Тема 2. Особистість в системі управління поведінкою	вміння здатність до формулювання психолого-педагогічної	Побудова соціоматриці трудового колективу та визначення		Розрахунки з висновками	Microsoft Office2010 Standard (ліцензія)	Основна: [3]. Додаткова: [7,10,24] Ошибка!

№ з/п	Назва теми	Компетентності, які забезпечуються	Програмні завдання для лабораторних занять	Кількість годин	Форма контролю	Необхідне ПЗ*	Література
	організації	характеристики особистості	соціальних ролей членів колективу				Источник ссылки не найден.]
3.	Тема 3. Влада та лідерство в організації управління персоналом	вміння застосовувати різні засоби керівництва: інформування, індивідуальну бесіду, обговорення, визнання, критику, осудження	Діагностика функціонально-рольових позицій в управлінській команді; особливості застосування різних методів управління під час прийняття управлінських рішень	2	Аналітична довідка щодо порівняння використання різних стилів лідерств у різних виробничих ситуаціях	Microsoft Office2010 Standard (ліцензія); пошукові системи в мережі Internet	Основна: [1,3]. Додаткова: [8,11,17]
Разом за змістовим модулем I				6			
Змістовий модуль II. Методологія управління поведінкою в організації							
3	Тема 5 Комуникативна складова в процесі управління поведінкою в організації	вміння побудувати комунікативну мережу для обміну інформацією та зворотного зв'язку	Визначення рівня згуртованості та соціально-психологічного клімату в колективі та аналіз рівня конфліктності в колективі	2	Розрахунки з висновками	Microsoft Office2010 Standard (ліцензія)	Основна: [3]. Додаткова: [16,18,22]
4	Тема 6 Основи управління організаційною культурою	вміння регулювати внутрішньо-корпоративні відносини на основі нейтралізації дезорганізаційних (конфліктних) ситуацій, яка базується на їх діагностиці, аналізі та	Побудова схеми психологічної структури індивідуальності співробітників	2	Розрахунки з висновками	Microsoft Office2010 Standard (ліцензія)	Основна: [3,5]. Додаткова: [7,10,13, 20]

№ з/п	Назва теми	Компетентності, які забезпечуються	Програмні питання і завдання для лабораторних занять	Кількість годин	Форма контролю	Необхідне ПЗ*	Література
		запобіганні таким ситуаціям					
Разом за змістовим модулем II				4			
Разом за навчальною дисципліною				10			

*ПЗ – програмне забезпечення

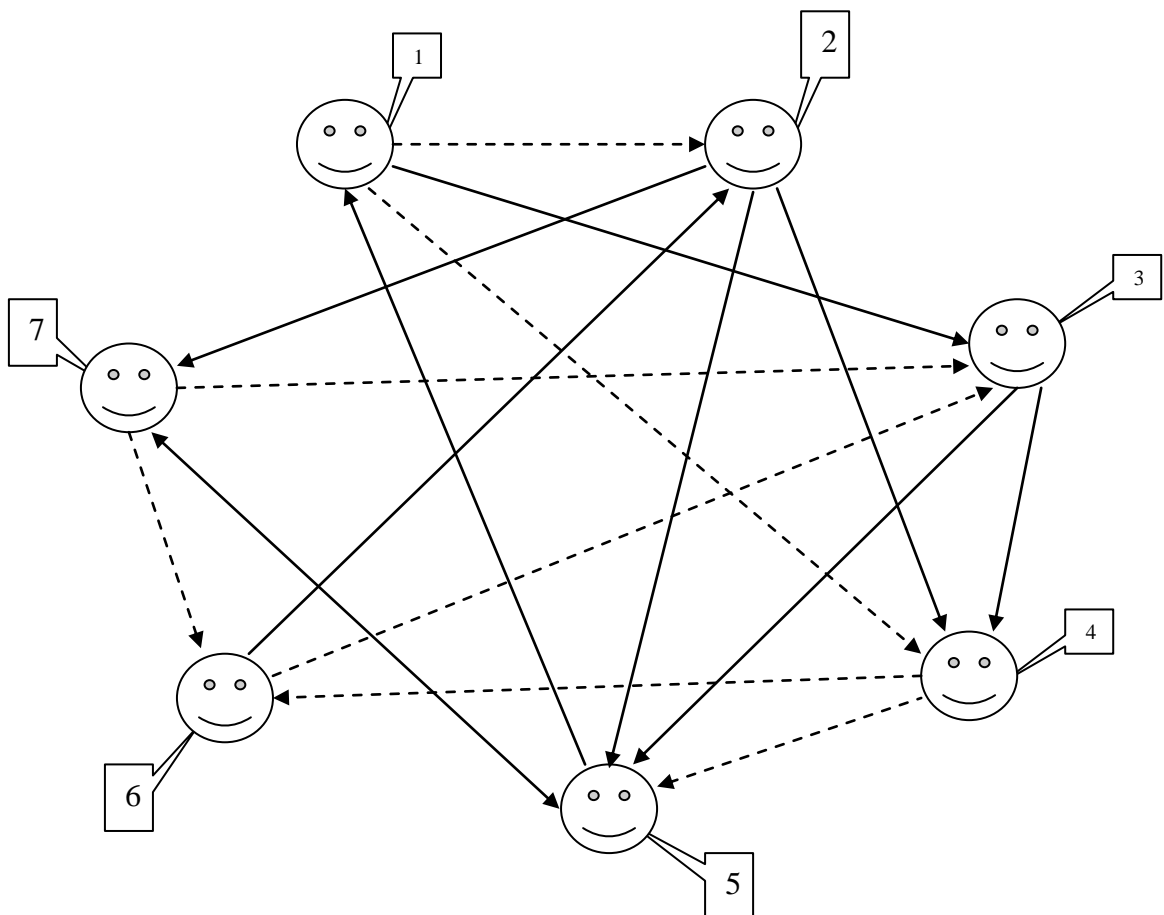
3. ТИПОВИЙ ПРИКЛАД ЗАВДАННЯ ДЛЯ ЛАБОРАТОРНИХ ЗАНЯТЬ

Лабораторне заняття №1:

Побудова соціоматриці трудового колективу та визначення соціальних ролей членів колективу

Завдання: На основі наведеної соціограми трудового колективу побудувати соціоматрицю для відображення системи неофіційних відносин між його членами. Використовуючи дані соціограми розрахувати персональні соціометричні індекси та коефіцієнт групової згуртованості колективу.

Розробити рекомендації для керівника колективу щодо психологічних підходів до підлеглих в залежності від їх соціальних ролей в даному колективі, якщо відомо, що формальним керівником даного колективу є член групи під номером 4.

Мета заняття: Провести оцінку соціального статусу кожного співробітника

Основні теоретичні відомості: сутність методу соціометричного дослідження.

Хід роботи.

1. Розрахувати індекси позитивного соціометричного статусу для кожного члену колективу.

2. Розрахувати індекси негативного соціометричного статусу для кожного члену колективу.

3. Розрахувати індекси емоціональної експансивності для кожного члену колективу.

4. Розрахувати індекси психологічної сумісності для кожного члену колективу.

5. Розрахувати індекс групової згуртованості

Очікуваний результат виконання завдання: Провести відповідні розрахунки та зробити висновки про рівень згуртованості та соціально-психологічний клімат даного колективу; надати рекомендації для керівника колективу щодо психологічних підходів до підлеглих в залежності від їх соціальних ролей.

4. СИСТЕМА ОЦІНЮВАННЯ УСПІШНОСТІ НАВЧАННЯ

Виконання кожного завдання для лабораторних занять оцінюється відповідно до Тимчасового положення "Про порядок оцінювання результатів навчання студентів за накопичувальною бально-рейтинговою системою" ХНЕУ ім. С. Кузнеця (табл.).

Таблиця

Шкала оцінювання: національна та ЄКТС

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка ЄКТС	Оцінка за національною шкалою	
		для екзамену, курсового проекту (роботи), практики	для заліку
90 – 100	A	відмінно	зараховано
82 – 89	B	добре	
74 – 81	C		
64 – 73	D		
60 – 63	E	задовільно	не зараховано
35 – 59	FX	незадовільно	
1 – 34	F		

Розподіл балів за виконання завдань до лабораторних занять у межах тем змістових модулів наведено в табл. 4.2.

Розподіл балів за завданнями та змістовними модулями

Завдання для лабораторних занять	Змістовий модуль 1			Змістовий модуль 2		Сума балів
	ЗЛЗ1	ЗЛЗ2	ЗЛЗ3	ЗЛЗ4	ЗЛЗ5	
Максимальна кількість балів	2	2	2	2	2	10

ЗЛЗ – лабораторне завдання.

Оцінки за цією шкалою заносяться до відомостей обліку успішності та іншої академічної документації.

5. РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА

5.1. Основна

1. Дороніна М. С. Управління організаційною поведінкою: монографія / М. С. Дороніна, В. В. Тютлікова. – Х.: Вид. ХНЕУ, 2011. – 199 с.
2. Дороніна М. С. Управління поведінкою персоналу. Гендерний аспект: монографія / М. С. Дороніна, В. І. Ковальова. – Х.: АдВА, 2009. – 280 с.
3. Лепейко Т. І. Організаційна поведінка: навч. посібник / Т. І. Лепейко, С. В. Лукашев, О. М. Миронова. – Харків: Вид. ХНЕУ, 2013. – 154 с.
4. Лепейко Т. І. Управління персоналом підприємства в умовах невизначеності (поведінковий підхід): монографія / Т. І. Лепейко, О. М. Миронова. – Х.: Вид. ХНЕУ, 2010. – 234 с.
5. Миронова О. М. Конфліктологія: навч. посібник / О. М. Миронова, О. В. Мазоренко. – Харків: Вид. ХНЕУ, 2011. – 167 с.
6. Gavkalova, N. Personnel Management: summary of lectures / N. Gavkalova. . – Х. : ХНЕУ, 2013. – 171 p.

5.2. Додаткова

7. Армстронг М. Практика управления человеческими ресурсами: Учебник для слушателей, обучающихся по программам „Мастер делового администрирования” / М. Армстронг; Пер. с англ. под ред. С.К. Мордовина. – 8-е изд. – СПб.: Питер, 2004. – 831 с.
8. Воронін А.В. Поведінка персоналу виробничої організації. Оцінка, управління, розвиток: Монографія / А.В. Воронін; Харківський національний економічний університет. – Х.: ІНЖЕК, 2008. – 319 с.
9. Иванова Т.Ю. Теория организации. Краткий курс: Учеб пособ. / Т.Ю. Иванова, В.И. Приходько. – СПб.: Питер, 2004. – 268 с.
10. Кирхлер Э. Психологические теории организации. Психология труда и организационная психология: Пер. с нем. / Э. Кирхлер, К. Майер-Пести, Е. Хофманн. – Х.: Гуманитарный центр, 2005. – 308 с.

11. Малменз Л. Менеджмент и организационное поведение: Учеб.-практ. пособ. Пер с англ. – Минск: Новое знание, 2003. – 1037 с.
12. Родлер К. Управление в организациях. Психология труда и организационная психология: Пер. с нем. / К. Родлер, Э. Кирхлер. – Х.: Гуманитарный центр, 2003. – 126 с.
13. Управление персоналом организации: Учеб. / Под ред. А.Я. Кибанова, Государственный университет управления. – 2-е изд., доп. и перераб. – М.: ИНФРА-М, 2004. – 637 с.
14. Шермерорн Д. Организационное поведение: Учебник для слушателей, обучающихся по программам „Мастер делового общения” / Дж. Шермерорн, Дж. Хант, Р. Осборн; Пер. с англ. под ред. Е.Г. Молл. – 8-е изд. – СПб.: Питер, 2004. – 636 с.
15. Элвессон М. Организационная культура. – Х.: Гуманитарный центр, 2005. – 458 с.
16. Баева О.В. Основы менеджменту: практикум: Навч. посібник / О.В. Баева, Н.І. Новальська, Л.О. Згалат-Лозинська. – К.: Центр учбової літератури, 2007. – 524 с.
17. Беляцкий Н.П. Интеллектуальная техника менеджмента: Учеб. пособие / Н.П. Беляцкий. – Мн.: Новое знание, 2001. – 320 с.
18. Беседін М.О. Основы менеджменту: оцінно-ситуаційний підхід (модульний варіант): Підручник / М.О. Беседін, В.М. Нагаєв. – К.: Центр навчальної літератури, 2005. – 496 с.
19. Виханский О.С. Менеджмент: Учебник / О.С. Виханский, А.И. Наумов. – 3-е изд. – М.: Гардарики, 1999. – 528 с.
20. Кирхлер Э. Дизайн работ в организациях. Психология труда и организационная психология: Пер. с нем. / Э. Кирхлер, Э. Хельцл. – Х.: Гуманитарный центр, 2003. – 212 с.
21. Красовский Ю.Д. Организационное поведение: Учеб. пособие для вузов. – М.: ЮНИТИ, 1999. – 472 с.
22. Кредісов А.І. Менеджмент для керівників. – К.: Т-во „Знання”, КОО, 1999. – 556 с.
23. Райгородский Д.Я. Организационное поведение. Хрестоматия. Учебное пособие для факультетов: психологических, экономических и менеджмента. – Самара: Издательский Дом „Бахрах-М”, 2006. – 752 с.
24. Психология управления персоналом: Пособие для специалистов, работающих с персоналом / Под ред. А.В. Батаршева, А.О. Лукьянова. – М.: Изд-во Института психотерапии, 2005. – 624 с.
25. Спивак В.А. Корпоративная культура / В.А. Спивак. – СПб.: Питер, 2001. – 352 с.

5.3. Ресурси Інтернет

26. Сайт вільної енциклопедії Вікіпедія [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://ru.wikipedia.org/wiki>.
27. Сайт журналу інтелектуальної еліти «Персонал» [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.personal.in.ua>.